

התנועה הרפורמית
יהדות מתקדמת בישראל

אחת לשבע שנים, שומטים את הקרקע,
שומטים חובות, נכנסים לזמן שבת,
שבת לארץ, שבת לה' שבת לעצמך...

אוצר בית דין

ושבתה הארץ

אוסף דפי לימוד העוסקים
בשנת השמיטה בהיבטים
שונים המסודרים לפי
אותיות הא'-ב'.

א אוצר בית הדין

ב בעלות

ג גינה קהילתית

ד דרוור לארץ

ה הפקר,

ו ושבתה הארץ (הקשר בין שמיטה לשבת)

ז זבל

ח חובות ושמיטתן

ט טיפוח עולם הרוח

י יובל

כ כומפוסט

ל ללא חשש שביעית?

מ מקומיות

נ נתינה

ס סוחר שביעית

ע עבדות מודרנית

פ פרוזובול

צ צרכנות נכונה

ק קיימות

ר רשות הרבים

ש שנת שבתון

ת תזונה לשנת שמיטה

אוצר בית הדין - חכמים התקינו שפרות שצמחו בשנת שמיטה יאספו על ידי גוף ציבורי, שימונה על ידי בית הדין של אותה תקופה. רק גוף זה יהיה רשאי לאסוף את הפרות, ולמכור אותם רק בעלות האיסוף. תקנה זאת הינה חידוש על המקרא, שלפי הנאמר בו, הפרות היו אמורים להאסף רק על ידי אנשים פרטיים. המטרה של תקנת אוצר בית הדין הייתה למנוע מסוחרים לאסוף את הפרות ולמכור אותם במחיר מופקע.

אוצר בית הדין אפשר לעניים ולעשירים לקבל שווה בשווה, כל אחד על פי צרכיו מזון, הוא לימד אנשים לחלוק, להשתתף, ולהרגיש שווים.

אוצר בית דין כיום - עם התחדשות הישוב היהודי בארץ, חידש הרב קוק את הפעילות של אוצר בית דין. לפי תקנה זו החקלאים מפקירים את כל הפירות, ובית הדין ממנה אותם כשליחים שלו לטיפול בפירות והפצתם. בית הדין מאפשר לחקלאים לגבות עבור הפירות כסף להחזר ההוצאות שלהם כולל הוצאות השכירות (או הפחת) של כלי העבודה החקלאית. פיתרון חקלאי זה מקובל גם על העדה החרדית וגם על רבים מהזרמים הדתיים האחרים.

לומדים שמיטה: השמיטה במקורות

וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת אֲרֶצְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. וְהִשְׁבִּיעַת תְּשַׁמְטָנָהּ וְנִטְשָׁתָהּ וְאָכְלוּ אֲבִינִי עִמָּךְ, וְיִתְרָם, תֹּאכַל חֵיט הַשְּׂדֵה; כִּן תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ, לְזִיתְךָ

שמות, פרק כג, פסוקים י-יא

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. בַּדְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, כִּי תְּבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם--וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ, שְׁבֹת לַיהוָה. ג שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֵךְ, וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כְּרַמְךָ; וְאָסַפְתָּ, אֶת-תְּבוּאָתָהּ. ד וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִי, שְׁבֹת שְׂבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ--שְׁבֹת, לַיהוָה; שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע, וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר. ה אֶת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר, וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיָרְךָ לֹא תִבְצֹר: שְׁנַת שְׂבַתוֹן, יִהְיֶה לְאָרֶץ. ו וְהִיְתָה שְׁבֹת הָאָרֶץ לָכֶם, לְאֹכְלָה--לָךְ, וְלַעֲבָדְךָ וְלַאֲמִתְךָ; וְלַשְׂכִּירְךָ, וְלַתּוֹשֵׁבְךָ, הַגֵּרִים, עִמָּךְ. ז וְלִבְהֵמְתְּךָ--וְלַחֵיה, אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ: תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ, לְאֹכֹל.

ויקרא, פרק כה, פסוקים א-ז

רעיון השמיטה פשוט ונוגע - מדי שבע שנים, למשך שנה שלמה, ייעלמו ההבדלים בין "עשיר" לבין "עניי", תבואת השדה תהפוך לשינופית, ותותר לכל אדם - כפי צרכו בלבד. שלא כמו שיטות כלכליות אחרות, השמיטה אינה מבקשת להחריב "עדי יסוד" את העולם הכלכלי הישן והרע. נכון יותר יהיה לומר שהיא מבקשת להזכיר לו מניין בא ולאן הוא הולך; להציל אותו מעצמו ומאשליית הבעלות על הטבע.

הקשבה למילות הפסוקים מגלה רובד נוסף לשנת השמיטה - זוהי גם שנת מנוחה לאדמה עצמה; "שנת שבתון יהיה לארץ". האדם נדרש להניח לאדמה, להפסיק לנצל את אוצרותיה ולחיות ממה שהאדמה תעניק לו מעצמה. בצד שמיטת הקרקע, מצווה התורה גם על מצוות שמיטת כספים - שנת השמיטה מוחקת חובות כספיים ומעניקה לחייבים הזדמנות חדשה. כל מצוות השמיטה יוצרות יחדיו מציאות חברתית נדירה שהיא הזדמנות - הזדמנות להעצמה אישית, לזמן משפחת, למנוחה מהמרץ הכלכלי. השמיטה היא כלי להגשמת ערכים רבים - מנוחת האדמה, מנוחת האדם, שוויון, מידיות, העצמה אישית, נתינה וחירות.

שאלות למהשבה: מדוע לדעתכם הצטוונו גם לשמוט וגם לנטוש, מה ההבדלים בין

הפעלים? • מה המטרה של שנת השמיטה לפי כל אחד מהמקורות? • למה הכוונה בשבת שבתון תהיה לארץ? • מה המקבילות שאתם מוצאים בין ציווי השבת לציווי השמיטה?

עושים שמיטה: רעיונות ליישם את השמיטה בחיים המודרניים

קופת שמיטה, אוצר בית דין פרטי. קופת צדקה מיוחדת לשמיטה בה אוספים מצרכי מזון לנזקקים. ניתן לעשות זאת באופן אישי או קהילתי, להציב קופסאות כאלה בבית או בכיתה, או בפתח בית הכנסת ולהעביר את המזון שהצטבר לעמותות המחלקות מזון זה לנזקקים. קופה זאת תאפשר לתרגל דרך בה אנו שומטים מהאחיזה שלנו בצורך במסמן ומפתחים את היכולת להתחלק עם אביונים.

ראו לדוגמא את מפעלה המפואר של עמותת לקט העוסקת באיסוף שאריות מזון והעברתם לנזקקים: www.leket.org

יוצרים שמיטה: קופת צדקה מחומרים ממוחזרים

ניצור ביחד קופת צדקה צבעונית ומקושטת

חומרים: קופסאות מתכת עם מכסה מפלסטיק לדוגמא קופסאות מטרנה או קופסא של דייסת קווקר, אפשר גם קופסאות שימורים. בדים, סרטים, חרוזים, חוטי צמר, כפתורים וכיד הדמיון הטוב עליכם דבק חם, או דבק פחסטיק חזק סכין יפנית

עיטפו את הקופסא בבדים
קשטו כי הדמיון הטובה עליכם
חוררו חריץ קטין במכסה

קופת הצדקה מוכנה למצוה

שרים שמיטה: יהי הכל || מילים : ברנולד ברכמ, לחן: שלמה גרוניך

יהי הכל
שייך לכל שיוכל
להטיב עימו
שיוכל להטיב עימו

הילד לאישה האימהית
למען יגדל
העגלה לעגלון הטוב
למען ינהג בה היטב
והאדמה, למשקים אותה מים
למען תתן פריה בעיתו

לצפייה והאזנה לשיר חפשו ב- YouTube "יהי הכל - שלמה גרוניך"

